

Elomwe

Mphurelo wa epewe

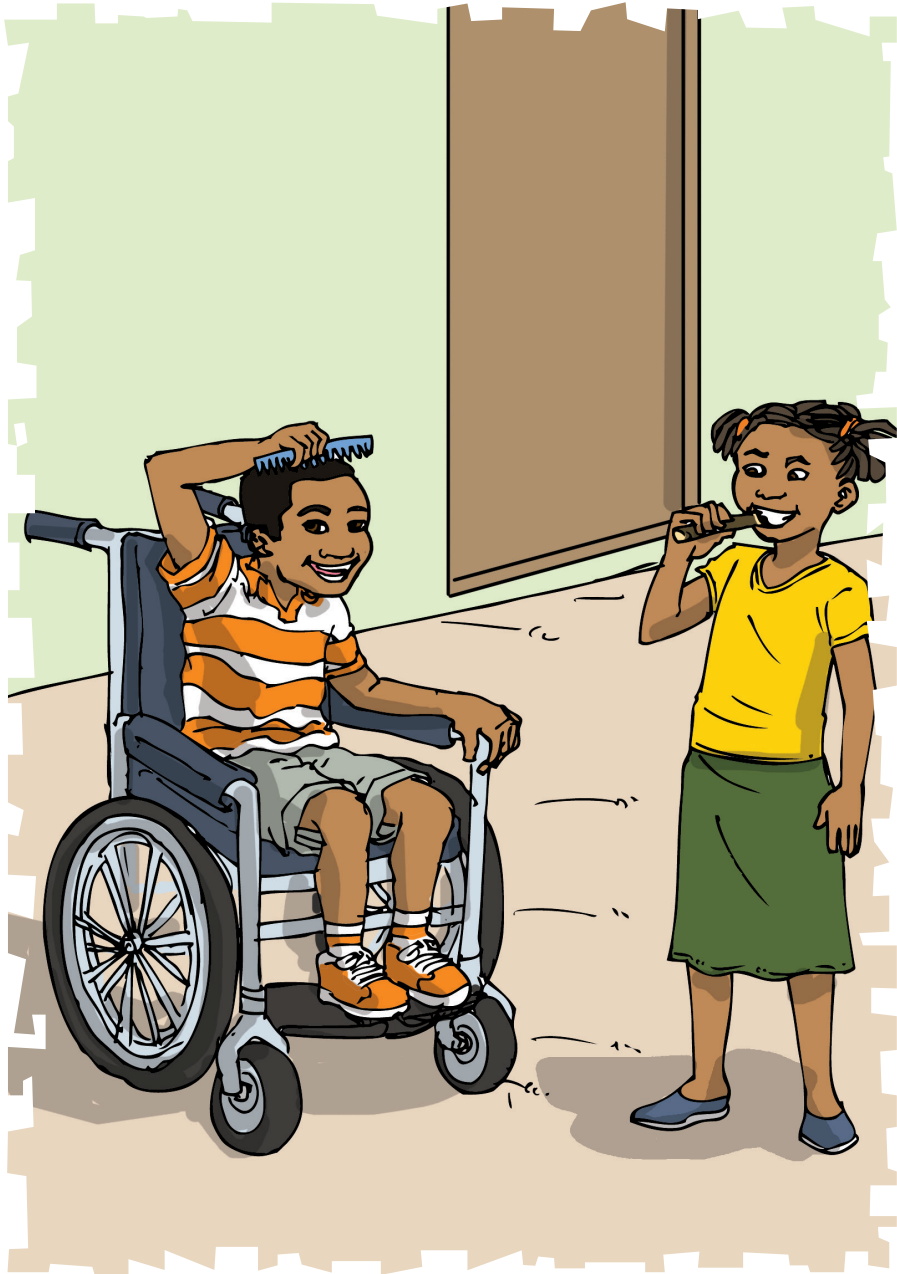

REPÚBLICA DE MOÇAMBIQUE
MINISTÉRIO DA EDUCAÇÃO E
DESENVOLVIMENTO HUMANO

USAID
DO POVO AMERICANO

Ekumi ahu eri yaphaama
nakhapelela miruku.

Vooikhala ekumi, hanaawerya
othata ni ohuserya.

Mwa wii hiiha, ti waphaama
okosoopa okumi ahu.

Vaa nnakhalaahuvo naari
nnalapaahuvo nikosoopeke.

Mmusikani onnaphwanela
epewe mahiku ootheene.

Neerano hiiha, soolya
inakulihiwa hisiirava ireca.

Vawi soolya sarava ireca, hi
tho nnamurava oreca.

Nave, nnavaha epahu muceche
aahu ni achu.

Mmucecheni sookhla ixikova
soohiyana.

Akina enakucha miino ni
mwiri wa mulala.

Exikova ya mwiri wa mulala
ti yaphaama.

Exikova ya mulala
ennaaryiha miino.

Mulala miri sinaphwanyeya
mmatakhwani.

Ixikova ikinaaku
sinakulihiwa omusika.

Sinaheliwa kolokeeti wi
ekuchaniwe miino.

Kolokeeti echu
enakuchaniwa miino.

Soolya nahiphima sinnanruhela
makacamiho.

Nalya moopha inamuntothela
makacamiho.

Namumlya asuukari nihikucha
miino anamunca.

Nalya ichu ihirino evitamiina
kaninuunuwa phaama.

Evitamiina soolya sinavaha
ephome ni sinuunuwiha.

Soolya sinavaha evitamiina
sawaaca ti iye sawiima.

Ikinaaku ti: mathapa, emece,
mukaka, kharaka ni ikina.

Soolya seyiya sinniinuwiha ni
olipihexa mmakhuvani.

Soolya ikhaleke sooreera ni
nirapiheke nihaakunve waapeya.
Nihaakunve waapeya, nthanleke
sawuuca nirihela otakhwni.
Iye nnoonahu wi phaama,
nirapiheke naavinyaka
naapeyeke.
Sookhala soolya soolekela wiichu
naapeyaka.
Iha naapeyeke elukuluku ya
waaca wa wii siichu.
Nave tho okhaleke mooro
wawaakhwanela.
Soolya saahichwa phaama
inamuntannya oreca.
Otheene nichariheke miruku iha
silociwe.

Namala waapeya, nookhala
oxipiha mooro.

Naahixipihe, onahaala
otannya makacamiho.

Onnaphwanela tho
wiikosoopaka ni ifooxikoro.

Petorooliyu nimupweheke
ocayi wa anamwane.

Nihaahiyeke anamwane wi
yiiseeleke mooro.

Napariha eveela, nnaxipiha
nayaaka okona.

Sootheene hiho, ti
sawoopiha wa okumi ahu.

Sootheene iha, nihiyeke
ociiwene wa anamwane.

Mooro echu yooreera
okhapelela ni wiinanela tho.
Nto mooro wapure
onarweela tho weeyela
ichu.

Naari tho mwa mwaha wa
oxaya wa ananloko.

Hiiha, otheene nlapeleke
mooro niikosoopaka.

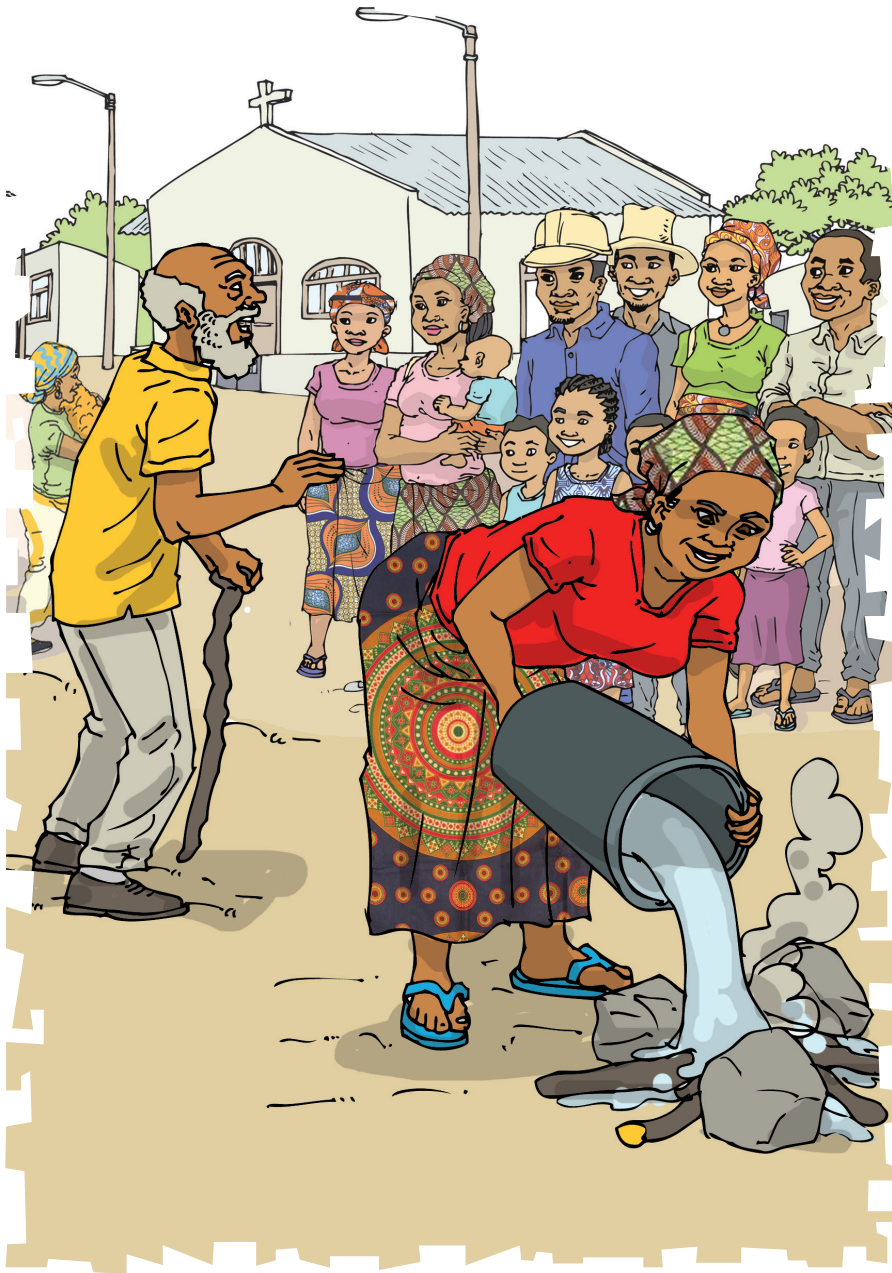
Mooro, onneera epanci wa
okhala wa ahu.

Ola ninnarumeela ni ichu sa
waaca sintoko:

- Waapeya soolya sahu ni
woora waariiryaka.

Achu ootheene nciimihe ni
nikhapelele mooro.

Muceche wa Ana achu ootheene
yaathukumanya.

Ananvaanela makhalelo ti aani
oopaka mmavaate.

Athiyana ootheene ari wiiwo wi
yiiwe miruku inaphwnela.

Achu tho analima imaca elapeka
mmoro wapure yaari wiwo.

Ootheene aavinyawo
omuthukumanoni ni miruku
saphaama.

Hiiha, aasuwela makhalelo a
wiikosoopa ni mooro.

Petorooliyu, ifooxikoro ni
kasolina ichu inii ikhaleke oanyi.

Anaminiso ni Ananvaliwa,
yaanavaanela erowaka.
Miniso: Nvaliwa, okikuliherye
mapha.
Nvaliwa: Nthamwene Miniso,
mapha aka asya ootheene.
Elukuluku yeeyo kaamurapa
oluusi.
Miniso: yeeren'ye hayi
nthamwene?
Nanvaliwa: nkisuwenle
nthamwe mota yeeren'yaya.
Nto, yaakhalavo anamwane
yaathata ni masaasa.
Miniso: Tiyoothananiha.

Kinii kere xeeni ofeexitani
wi achu ekone!
Yaathanana Anaminiso.
Nvaliwa: Owo kahi mwaha,
ofeexitani onakoniwa.
Ofeexitani onanlyiwawo,
owuriwawo ni wiiniwawo.
Nto, kinimooopoleya mapha
kihanlaakano wi anamwane
yiichuwe vo yathta.
Nanvaliwa: yoolya ti aani
oereherenryawe?
Mwa efeexita yeela,
amwaaraka ni
asinthamwene aya aapaka
echu yaphaama.

Ananvaliwa yaaya ofeexitani
wa nthamwe aya Miniso.
Nanvaliwa yaatepa owarela.
Ni miihi aya oohaxuliweene
ni ipweto sookwasiwa.
Yaanwanre kaalasa ni
maleya aya oocapeyeene.
Isapato saya sooriipa
sakaxaala ni sanaarya.
Ofeexitani yaakheliwe ni
nthamwe aya Miniso.
Ananvaliwa yaavahiwa
makarawu ni emece ya
mwanakhu.
Wi ewurye, yaavahiwe sumo
a mararasa.
Wuukuchulani wa yoolya
elya enanahi.

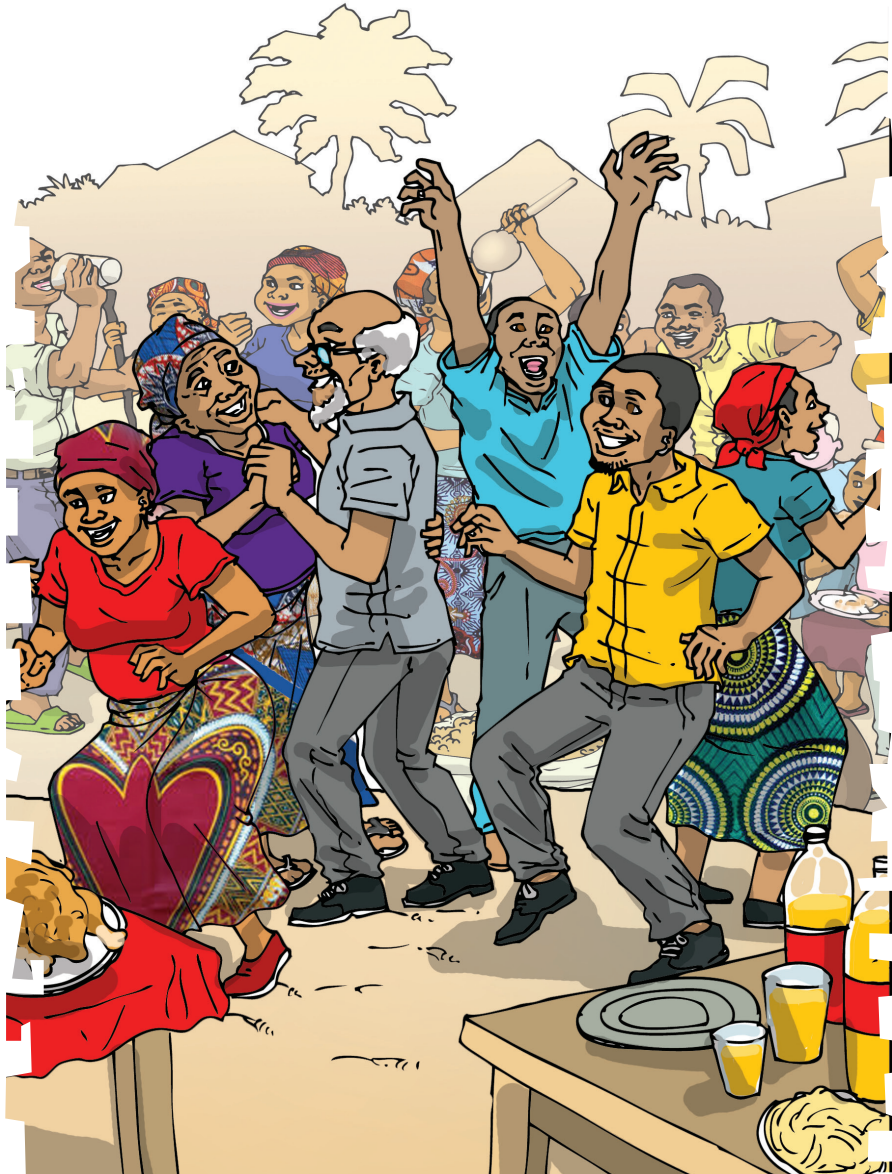
Achu ootheene yaavahiwa
yoolya.
Anamwane elya ni ethata
mpaka ekoma.
Naahilokomanihiwa nipuro
naaya okonavo anamwane.
Waari nipuro nooreera
ni wakhhalavo mapha
awaataleliwa ni ikwo vasulu.
Anaminiso yupuwela
othaphula mulapa wa apuye
wi anamwane ehilummwe.
Vawi mulapa onnaakosoopa
achu wa wa apuye
anatannya malaariya.
Hiiha, havo mwaana
aalummwe!

Achu ootheene yaavahiwa
yoolya.
Anamwane elya ni ethata
mpaka ekoma.
Naahilokomanihiwa nipuro
naaya okonavo anamwane.
Waari nipuro nooreera
ni wakhhalavo mapha
awaataleliwa ni ikwo vasulu.
Anaminiso yupuwela
othaphula mulapa wa apuye
wi anamwane ehilummwe.
Vawi mulapa onnaakosoopa
achu wa wa apuye anatannya
malaariya.
Hiiha, havo mwaana
aalummwe!

Emanle efeexita, Ananvaliwa
yaarowa oohakalaleene.

Yaatepa olya phaama vaate
vanthamwe aya.

Yaaphiyalaaya owannya aya,
erapa, wi evihemo oviha
mmwiilini.

Voocharavo, yaapariha evela
wi emwaleele ankonaayavo.

Etaphula mulapa aya
wa apuye wi ekone
mootaphuwa.

Ehaakunve okona, etatha
vakhaamani waya.

Exipiha tho eveela yaavarela
wi esempe mweyelo
elukuluku ya ikhove.

Achu yakhala va mukuchoni
ennatepa ohakalala.

Vale sinnakhala soolya sawaaca ni
soolyoolyowa.

Soolya iye sinnaavaha achu ekumi
ni wiinuwa.

Vale achu ootheene enalya
vamosaru.

Mukucho echu eneereya achu
yamala ohaca sawiima.

Muceche ti muceche eneereya
elukuluku aya.

Vale achu ennathukumanya wi
athate ni ehekule.

Ananloko awaaca waasivela opaka
mukucho.

Oxekuwa waya, achu
ennalaanyana.

Elukuluku ela, aniira achu emalinhe
wiina.

